

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 czerwca 2013 roku Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w S. skierowanym przeciwko I. G. wniósł o uznanie umowy darowizny sporządzonej przed notariuszem M. S. w dniu 4 października 2011 roku (Repertorium A numer (...)), mocą której M. G. (1) darował swojej żonie – pozwanej I. G. cały swój udział wynoszący 1/2 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej zabudowane działki oznaczone numerami (...), o powierzchni 520 m², położonej w S. przy ulicy (...), objętej księgą wieczystą (...) Sądu Rejonowego w Sosnowcu, za bezskuteczną wobec powoda, któremu przysługuje wobec M. G. (1) wierzytelność z tytułu zaległego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za lata 2008 i 2009 oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż na M. G. (1) ciążyą zaległości podatkowe z tytułu podatku od towarów i usług za okres od stycznia 2008 do marca 2009 w łącznej kwocie 398.300,70 zł, które wynikają z szeregu wydanych w dniach 24 marca 2011 roku i 21 września 2012 roku przez naczelnika Urzędu Skarbowego w S. decyzji podatkowych określających zobowiązania podatku VAT. Prowadzona względem M. G. (1) egzekucja administracyjna skutkuje jedynie ściąganiem niewielkich kwot, których wysokość jest nieznaczna w stosunku do ciężącego na nim zadłużenia. W toku egzekucji w dniu 11 sierpnia 2011 roku spisano protokół o stanie egzekucji, w którym oświadczył on, że nie posiada majątku ruchomego oraz wskazał, iż mieszka w domu przy ulicy (...), który jest własnością jego żony, a w małżeństwie panuje ustrój rozdzielności majątkowej. W dniu 4 października 2011 roku M. G. (1) zawarł ze swoją żoną I. G. w formie notarialnej umowę darowizny, mocą której darował cały swój udział wynoszący 1/2 w nieruchomości położonej w S. przy ulicy (...), a wartość darowizny określono na 150.000 zł. Zdaniem powoda umowy dokonano z pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż M. G. (1) przez tą umowę wyzbył się jedyne istotnego składnika swojego majątku, z którego można zaspokoić należność przysługującą Skarbowi Państwa z tytułu zobowiązania podatkowego, gdyż nie pracuje, nie prowadzi działalności gospodarczej i nie posiada istotnych ruchomości. Powód podkreślił, że korzyść majątkową w wyniku tej czynności odniosła osoba najbliższa dla dłużnika w sposób nieodpłatny. Nie może być wątpliwości, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż w chwili dokonania darowizny był już niewypłacalny, co powoduje możliwość powołania się na domniemanie z art. 529 kc. W tej sytuacji nie ma znaczenia stan wiedzy pozwanej, gdyż uzyskała ona korzyść nieodpłatnie, więc wierzyciel wedle przepisu art. 528 kc może żądać uznania czynności za bezskuteczną nawet, gdyby osoba trzecia nie wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności nie mogła dowiedzieć się, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto w sprawie ma zastosowanie także domniemanie określone przepisem art. 527 § 3 kc, gdyż pozwana jako osoba bliska dla dłużnika wiedziała, że działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i podniosła, że nie zgadza się z oceną stanu faktycznego dokonana przez powoda oraz wnioskami zawartymi w uzasadnieniu pozwu. Pozwana wskazała, iż od września 2006 roku pozostaje w separacji faktycznej z mężem M. G. (1) spowodowanej trwałym rozkładem wspólnego pożycia, co spowodowane było przede wszystkim długotrwałym uchylaniem się M. G. (1) od obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. Zdaniem pozwanej jej małżonek trwonił majątek, dlatego starała się spłacać długi wynikające z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, a także wynikające z hulaszczego trybu życia. Faktyczna separacja spowodowała zamieszkanie męża pozwanej w odrębnym pomieszczeniu i prowadzenie dwóch odrębnych gospodarstw domowych i stan taki trwał do października 2011 roku, gdy mąż pozwanej darował jej swój udział w nieruchomości, a sam opuścił tą nieruchomość. Pozwana powołała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące separacji faktycznej małżonków jako ważnego powodu zniesienia wspólności majątkowej.

Pozwana podkreśliła, iż przejmując w wyniku darowizny 1/2 nieruchomości przejęła także dług, gdyż nieruchomość ta została obciążona zapisem w postaci hipoteki umownej, dokonany w dniu 8 czerwca 2011 roku na zabezpieczenie pożyczki udzielonej przez M. G. (2) na okres od 7 czerwca 2011 roku do 7 czerwca 2015 roku, a więc pozwana w myśl art. 519 kc jako osoba trzecia wstąpiła w miejsce dłużnika, a dłużnik został z długu zwolniony. Przejmując udział w nieruchomości pozwana zgadzała się na przejęcie obciążenia związanego z długiem wobec M. G. (2). Skoro

więc pozwana uzyskała korzyść odpłatnie, to na podstawie art. 530 kc, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko, gdy osoba trzecia wiedziała o zamiarze dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. G. (1) i I. G. są małżeństwem i mają zniesioną wspólność majątkową małżeńską (okoliczności bezsporne). M. G. (1) z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej posiada wobec Skarbu Państwa zaległości podatkowe w zakresie podatku VAT za okres od stycznia 2008 do marca 2009. W dniu 24 marca 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w S. wystawił szereg decyzji określających wysokość zobowiązania (...), a następnie w dniu 30 czerwca 2011 roku zostały wystawione przeciwko M. G. (1) tytuły wykonawcze (dowód: decyzje o ustaleniu wysokości zobowiązania podatkowego k. 95-130, tytuły wykonawcze k. 35-80). W stosunku do M. G. (1) wszczęto egzekucję i w dniu 11 sierpnia 2011 roku został sporządzony Protokół o stanie majątkowym zobowiązanego, w którym M. G. (1) podał, że dom jednorodzinny przy Tetmajera 8 jest własnością jego żony w rozdzielności majątkowej. W protokole tym za wyjątkiem ciągnika, który według oświadczenia jest niesprawny, nie ujawnił żadnego majątku. Protokół został przez dłużnika podpisany po pouczeniu o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy na podstawie art. 233 Kodeksu karnego (dowód: protokół k. 135).

W dniu 4 października 2011 roku M. G. (1) zawarł z żoną I. G. przed notariuszem M. S. umowę darowizny udziału wynoszącego 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w S. przy ulicy (...) składającej się z działek o numerach geodezyjnych (...) o łącznej powierzchni 520 m², zabudowanych domem murowanym jednorodzinny o powierzchni około 100 m², dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Sosnowcu prowadzi księgę wieczystą (...).

W umowie wskazano, że w dziale IV księgi wieczystej na udziale M. G. (1) wpisana jest hipoteka umowna na sumę 153.000 zł jako zabezpieczenie wiarygodności wynikającej z umowy pożyczki zawartej przez M. G. (1) z M. G. (2). Strony w umowie określiły wartość przedmiotu darowizny na kwotę 150.000 zł. Na podstawie tej umowy w księdze wieczystej ujawniono w miejsce udziału w prawie własności M. G. (1) prawo własności I. G. (dowód: umowa darowizny k. 14-16, odpis księgi wieczystej k. 17-20).

W dniu 21 września 2012 roku zostały przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. wydane kolejne decyzje określające wysokość zobowiązań (...), a następnie w dniu 15 października 2012 roku wystawione kolejne tytuły wykonawcze. Na dzień 13 czerwca 2013 roku wysokość zadłużenia M. G. (1) wynosiła 398.300,70 zł i w stosunku do dnia 24 października 2012 roku zadłużenie wzrosło z kwoty 387.452,20 zł (dowód: decyzje o ustaleniu zobowiązań podatkowych 86-94, tytuły wykonawcze k. 21-34, zestawienie zaległości k. 81 i 82). M. G. (1) dokonuje wpłat różnych kwot jednakże nie są to kwoty znaczące w stosunku do wysokości zobowiązania (dowód: karty kontowe k. 83-85, dowody wpłaty k. 216-227).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów powołanych powyżej, których prawdziwość nie została przez strony w żaden sposób podważona. Pozwana za wyjątkiem dowodów wpłat dokonywanych przez M. G. (1) nie złożyła żadnych wniosków dowodowych, pomimo pouczenia o skutkach prawnych wynikających z nieudowodnienia swoich twierdzeń.

Sąd zważył, co następuje:

Żądanie powoda jest uzasadnione zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym.

W tym miejscu wskazać trzeba, iż obecnie obowiązująca w procesie cywilnym zasada kontradyktoryjności (art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c.) zrezygnowała z zasady prawdy obiektywnej do ustalenia której dążyć winien był sąd. Wedle uregulowania wymienionych przepisów ciężar dostarczenia w postępowaniu sądowym materiału procesowego spoczywa zasadniczo na stronach, a sąd utracił prawo prowadzenia dochodzenia w celu ustalenia dowodów koniecznych dla rozstrzygnięcia sprawy. Zatem sędzia orzeka według twierdzeń i dowodów stron, a sam tylko wyjątkowo może dopuścić dowód nie wskazany przez stronę. Takie uregulowanie powoduje, że rzeczywistego znaczenia nabiera reguła dowodowa z art. 6 k.c. skoro to strony mają dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 maja 2008 r. w sprawie V ACa 175/08).

Zgodnie z art.6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na stronie, która wywodzi z niego skutki prawne. Z powołanego przepisu wynika jedna z naczelnych zasad procesu sądowego polegająca na tym, że dowód wykazania prawdziwości określonego faktu obciąża tego, kto się na dany fakt powołuje dla uzasadnienia dochodzonego przed sądem prawa. Strony są tym samym obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Niezrealizowanie przez stronę wspomnianego „obowiązku” naraża ją na przegranie procesu.

W niniejszej sprawie powód wykazał, iż M. G. (1) dokonał w dniu 4 października 2011 roku darowizny jedynego wartościowego składnika swojego majątku w postaci udziału wynoszącego 1/2 prawa własności nieruchomości położonej w S. przy ulicy (...). Darowizny tej dokonał na rzecz swojej żony I. G., a wartość jej strony określiły na kwotę 150.000 zł. W momencie dokonywania darowizny M. G. (1) wiedział o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji przez powoda i w dniu 11 sierpnia 2011 roku zataił przed powodem fakt posiadania udziału w nieruchomości.

Zgodnie z treścią art. 528 kc jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dłużnik zaś działa z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli w chwili darowizny był niewypłacalny lub stał się niewypłacalny na skutek dokonanej darowizny (art. 527 § 2 kc i art. 529 kc). W niniejszej sprawie należy stwierdzić, iż w momencie dokonania darowizny M. G. (1) był niewypłacalny, a dokonując darowizny stał się niewypłacalny w większym stopniu. Zobowiązania dłużnika w stosunku do dochodzą do 400.000 zł, a wartość darowizny została określona w akcie notarialnym na 150.000 zł. O świadomości dłużnika działania z pokrzywdzeniem wierzycieli przemawia fakt zatajenia prawa własności nieruchomości przed wierzycielem i wprowadzenie wierzyciela w błąd, przez podanie, że udział w nieruchomości należy do pozwanej. Miało to miejsce na dwa miesiące przed dokonaniem darowizny i w toku postępowania egzekucyjnego. Nie zostało w sprawie wykazane, by przeniesienie udziału w prawie własności nieruchomości na pozwaną nastąpiło odpłatnie. Z treści umowy zawartej w formie aktu notarialnego wynika, iż M. i I. G. zawarli umowę darowizny. Treść tej umowy wyraźnie wskazuje, iż M. G. (1) daruje żonie I. G. udział w nieruchomości. Nie zmienia tego fakt istnienia na tym udziale hipoteki zabezpieczającej pożyczkę udzieloną M. G. (1) przez M. G. (2). Obowiązek zwrotu pożyczki w dalszym ciągu obciąża M. G. (1), gdyż z treści umowy nie wynika, aby nastąpiło przejście długu, na które powoływała się pozwana w odpowiedzi na pozew. Takie przejście długu stosownie do przepisu art. 519 kc wymaga zawarcia umowy pomiędzy wierzycielem a osobą trzecią za zgodą dłużnika, albo między dłużnikiem a osobą trzecią za zgodą wierzyciela. Zgodnie z treścią art. 522 kc umowa o przejście długu musi być pod rygorem nieważności zawarta na piśmie i na piśmie musi być złożone oświadczenie wierzyciela o wyrażeniu zgody na przejście długu. W niniejszej sprawie pozwana takiej umowy nie przedłożyła, nie można więc mówić o wykazaniu, iż przejęła dług M. G. (1) w stosunku do M. G. (2). Pozwana stała się natomiast dłużnikiem rzeczowym, jednakże w przypadku ewentualnej spłaty należności, nabędzie wierzycielność w stosunku do swojego męża. Ponadto w sprawie nie wykazano, że określona w umowie wartość darowanego udziału nie uwzględnia tego obciążenia. Pozwana nie wykazała także by „darowizna” była następstwem spłaty przez M. G. (1) długu w stosunku do pozwanej z tytułu ponoszonych przez nią wcześniej kosztów utrzymania rodziny czy spłaty jego zobowiązań. Podkreślenia wymaga, iż strony dokonały czynności w formie aktu notarialnego i przed zawarciem umowy musiały poinformować notariusza, jakiej treści chcą zawrzeć umowę i jakie skutki chcą osiągnąć. Notariusz jako osoba zaufania publicznego i wykwalifikowana w zakresie zawierania umów przenoszących własność nieruchomości była zobowiązana do sporządzenia aktu zgodnie z wolą stron, w zakresie dopuszczalnym przez prawo. Brak było przeszkód do zawarcia umowy, która stwierdzałaby ekwiwalentność świadczeń stron, co jednak nie nastąpiło.

Nawet przyjęcie koncepcji pozwanej, iż nastąpiło zawarcie umowy odpłatnie przenoszącej własność udziału w nieruchomości skutkowałoby uwzględnieniem powództwa w oparciu o przepis art. 527 kc. Zgodnie z tym przepisem, gdy w skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. § 3 tego artykułu przewiduje, iż jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika

dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwana jako żona dłużnika jest osobą bliską w stosunku do niego i w związku z tym obejmuje ją domniemanie z § 3 art. 527 kc. Pozwana wprawdzie zaprzeczyła tej bliskości i powołała się na separację faktyczną, jednakże w żaden sposób jej nie udowodniła, a pouczona przez sąd o obowiązku składania wniosków dowodowych i udowodnienia okoliczności, na które się powołuje, a także o tym, że twierdzenia stron nie są dowodem oświadczyła, że nie składa wniosków dowodowych za wyjątkiem dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. W tej sytuacji należy stwierdzić, iż pozwana nie wykazała, że nie jest osoba bliska dla dłużnika i nie obaliła domniemania zawartego w przepisie art. 527 § 3 kc.

Dla rozpoznania sprawy nie ma znaczenia powołanie się przez pozwaną na przepis art. 530 kc, gdyż nie ma on w sprawie zastosowania, bo dotyczy on wierzycieli przyszłych, których dłużnik przez czynność prawną chce pokrzywdzić, a w niniejszej sprawie wierzytelność powoda w momencie dokonywania darowizny już istniała i było prowadzone postępowanie egzekucyjne. Także orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej z uwagi na separację faktyczną nie mają w sprawie znaczenia. Pozwana ma ze swoim mężem zawartą umowę majątkową małżeńską, a sprawa nie dotyczy zniesienia wspólności majątkowej.

Reasumując należy stwierdzić, iż w sprawie w oparciu o przepis art. 528 kc zachodzą przesłanki do uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny udziału w nieruchomości szczegółowo opisanej w sentencji wyroku na potrzeby prowadzenia egzekucji wierzytelności z tytułu zaległego zobowiązania podatkowego.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, a do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata. Stawki te stosuje się także w przypadku zastępowania Skarbu Państwa przez radcę Prokuraturii Generalnej. Zgodnie z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wynagrodzenie adwokata w sprawie o wartości przedmiotu sporu powyżej 50.000 do 200.000 zł wynosi 3.600 zł. Ponadto pozwana została także obciążona obowiązkiem zapłaty na rzecz Skarbu Państwa opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony zgodnie z przepisem art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zarządzenie:

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pozwanej i Prokuraturii Generalnej SP;
2. Akta przedstawić z wpływem lub za 20 dni.

K., 14.01.2014 r. SSR del. Krzysztof Żyłka